

Konstnärsparet Eugen och Maria Pettersson

Sammanställt av Thure Herbertsson oktober 2012

Foto: Sine Walfridsson

Bild från Uppsala Tidning den 18 nov. 1989 där han som 80-åring berättar om livet och om snideriet.

Eugen och Maria Pettersson kom till Senneby i slutet av 1940-talet. Hyrde då båtmanstorpet "Oskarsborg" med sina två barn, Seth och Doris. Eugen arbetade som diversearbetare, hade ett antal år ansvaret för sotning i Vaddöområdet, medan Maja som Maria kallades, målade tavlor till försäljning. De hade rykte om sig att vara levnadskonstnärer. Det konstnärliga utövandet hade de som en rolig hobby sedan ungdomen. Eugen snidade efter hur det hade förhållit sig i äldre tider. Det som Eugen snidade färgsatte hans fru Maria.

Efter några år som hyresgäster fick de 1956 möjlighet att köpa en tomt, Senneby 7:9, straxt nedanför Kasberget, ca.150 m. från båtmanstorpet. Ägarna till fastigheten hade råkat ut för brand i bostadshuset och de var inte intresserade av återuppbyggnad varför fastigheten blev till salu. Makarna Pettersson stod nu med en tomt utan bostadshus. För att klara byggnation av ny bostad behövde makarna låna 25 000 kr. och ansökte hos Vaddö kommun om borgenslån. Kommunen beviljade inte deras ansökan utan i istället erbjöds de ett egnahemslån på något hundratusen kronor för byggande av en modern bostad på det s.k. Svältgärdet i Elmsta.

Den då gällande bostadspolitiken försökte med ekonomiska styrmedel få nybyggnation till samhället för att fortast möjligt fylla ut boendet på det nyplanerade bostadsområdet. Men makarna Pettersson tackade nej till erbjudandet att bygga och bo i Elmsta. De ansåg att de inte hade råd med så hög skuldsättning samtidigt som de hade bestämt sig för att fortsättningsvis vilja bo kvar i Senneby. Här ville makarna bygga sig ett eget hem så billigt som möjligt. Eugen var företagsam och såg möjligheter till billiga alternativ. I Gåsvik fanns en logbyggnad till salu för rivning. Eugen köpte logen, virket var friskt och användbart, lämpligt till husbygget. Han rev logen och forslade hem virket till Senneby och byggde egenhändigt ett enplanshus på två rum och kök med farstu samt

en liten altan. Mycket av övrigt material anskaffades på återanvändningsmarknaden. För byggnationen anlätades så lite yrkesfolk som möjligt då byggnationen till största delen utfördes av makarna själva och med hjälp av kompisar. Kostnaden blev till en bråkdel av vad kommunen hade erbjudit för bostad i Elmsta. Å andra sidan bestod inte bostaden av några moderniteter. För makarna Pettersson var det väsentliga att få tak över huvudet och leva på det gamla enkla viset. Efter gammalt var den lilla tomten alltid ansad och välkött. Efter det makarna Pettersson fått byggnationen avklarad fick de tid till skötsel av tomten. De odlade potatis, grönsaker och mycket blommor. Jag minns speciellt deras fina klängrosor som täckte hela den lilla altanen vilket tillsammans med övrig odling gav oss en vacker upplevelse av boendelycka.

Anledningen till att jag kom att lära känna Maria och Eugen var deras behov av ved till bostaden och snidarvirke till snickarboden. Från vår gård levererades både ved och snidarvirke, al och björk, under ett antal år. Eugen röjde själv vid många tillfällen sin egen ved. Jag hjälpte till med hemtransporten. Vid ett tillfälle - det här var innan han själv erkände sig som kunnig snidare - då jag skulle ersättas för hem- transport av ved ville jag i stället för pengar ha något snidat som minne av Eugen; Nej det var inte tal om det, för det var inget värde i 'et." Efter ytterligare vädjan så plockade Eugen fram en gubbe med lie på axeln. Jamen' säger Maria, "då ska Du ha den här lie'gubben också" - "och den här' gumman med räfsan." Så jag hade fått ett helt slätterlag; två som slog och en som med räfsan särade på grässträngarna. Eugen snidade efter hur det hade förhållit sig i äldre tider. Av det som Eugen snidade svarade hans fru Maria för färgsättningen. Jag kände mig mycket stolt över att jag hade lyckats fått den ersättning som jag hade förutsatt mig.

Något år senare, 1978, blev Eugen och Maria uppmärksammade med ett reportage i Norrtälje Tidning där de blev omskrivna som duktiga konstutövare. Efter den uppmärksamheten kom Eugen att förstå sitt värde som träsnidarkonstnär och förstod att han kunde ta betalt för sina sniderier, men som ändå blev ganska billiga. Det mesta av "lagret" gick till försäljning, medan Marias tavlor sedan tidigare fanns att köpa. Tidningsartikeln gjorde att Eugens fina sniderier blev allt mer efterfrågade, många ville ha dem till presenter och som minnen från gamla tider. Han berättade en gång, - men det var nog Maria' - "att han fick beställning på ett snideri som skulle skickas som present till en gammal vaddöbo som var bosatt i Amerika;" det gav oss en speciell känsla att motta och utföra denna beställning. Presenten skulle i Amerika påminna om det gamla Sverige som denna vaddöbo en gång lämnade. "Det skänkte både oss och beställaren mycken stolthet för möjligheten att kunna åstadkomma." Maria fortsatte sitt konstnärskap med oljemålade tavlor. Motiven var oftast naturlandskap, blommor djur och skog. Hon kom senare att mera övergå till tecknade motiv av kustlandskap och segelfartyg, som hon med skicklig hand framställde med kolstift.

Eugen var en stark känslomänniska, mycket försynt och ärlig. Då min svåger, Slaktaren i Granö, Hans Mattsson, skulle fylla jämna år, gjorde jag en förfrågan om beställning på hemslakt av gris; "med två gubbar och med grisen på slaktbänken". Eugen såg lite betänksam ut; "Jag ska fundera på't" sa han. När jag efter en tid skulle lyssna om han kommit igång med beställningen, var Eugen inte hemma. Av hans fru Maria får jag då veta, "att Pettersson", som Maria nämnde sin gubbe vid namn, "har mycket svårt att arbeta med något som har med slakt och blod att göra, för Pettersson är näst intill vegetarian och känslösam". När det handlade om våldsamheter ville han stå tillbaka. Vid ett annat tillfälle frågade jag Eugen; om han inte kunde avbilda personer som igenkännande karikatyrer?" Nej den förmågan har jag inte blivit begåvad med", fick jag till svar.

För vår egen del har vi från konstnärsparet ett antal minnen: Från Maria; Oljemålade tavlor med blomstermotiv, samt fartyg och kustlandskap tecknade med kolstift, mycket välgjorda och med inlevelse. Från Eugen; En hylla som vi kallar ”Eugenhyllan” med ett antal av hans fina sniderier som minner om gamla tider. Runt om på Vaddö, i Roslagen och i Stockholm (t.o.m. i Amerika) finns åtskilliga hem som pryds med makarna Petterssons konstnärskap.

Det var med stor skicklighet och inlevelse som makarna Pettersson utförde sina konstverk, något av en dokumentation från svunna tider.

Maria levde åren 1903 – 1990 och Eugen 1909 – 1991.

Med tacksamhet bevarar vi minnet av ett ödmjukt och förnöjsamt par!

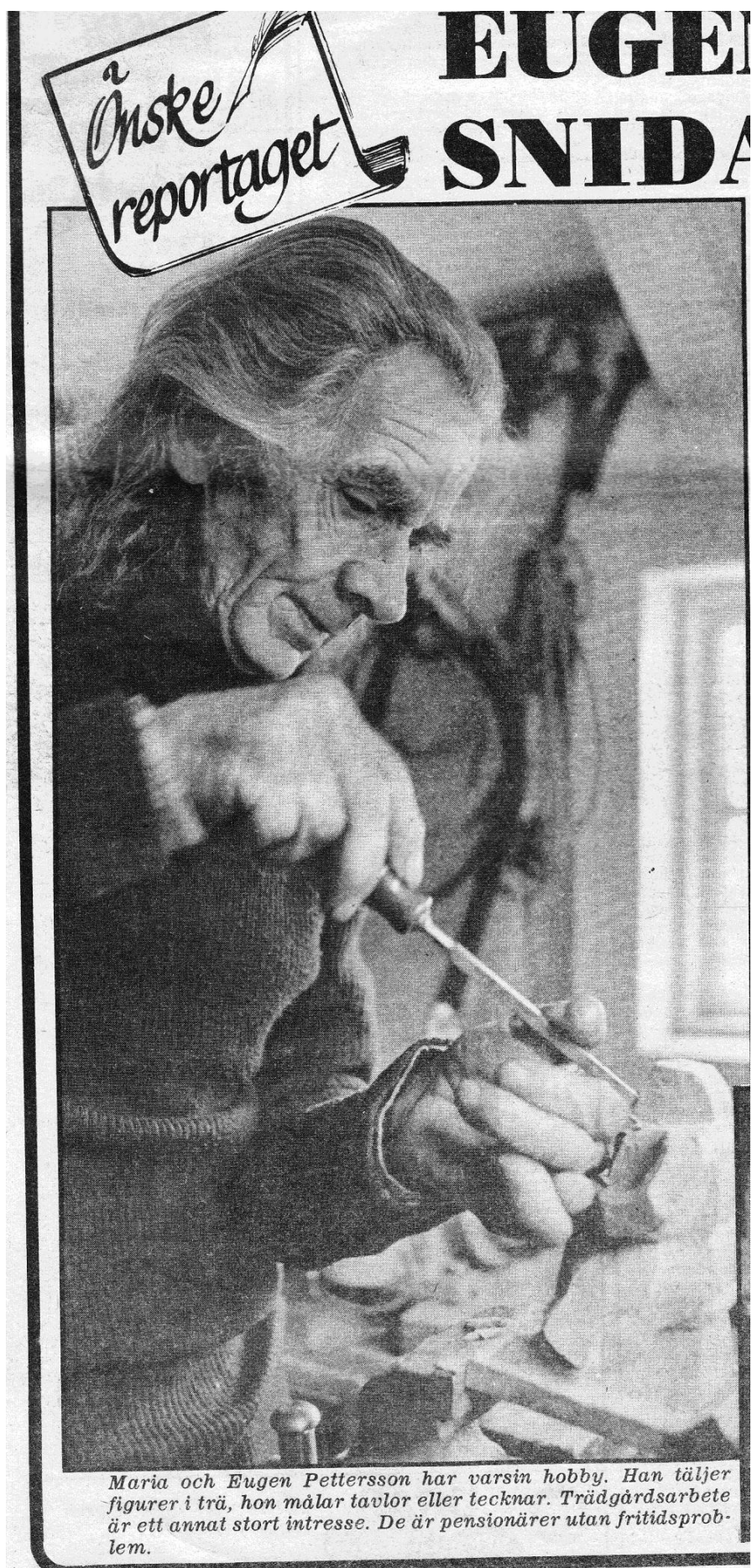

Eugen och Maja framför en uppklyven vedhög.

Fot

Bilder från Norrtälje Tidning den 6 november 1978

Så här ser "gubbarna" ut i verkligheten. Vi har samlat ihop några som vi i byn har skaffat.

Några av Majas tavlor

